

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΕΞΕΩΝ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΡΕΤΤΗ
ΚΑΙ Μ. Α. ΣΑΜΑΡΑ-ΚΡΙΣΠΗ

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Διεθνής διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης,
Ανθρώπινα Δικαιώματα

ΣΕΙΡΑ ΗΜΕΡΙΔΩΝ

24

ΛΕΥΚΩΣΙΑ
23 & 24.4.2010

Πανεπιστήμιο Κύπρου

Επιμέλεια:

Δρ. Αναστασία Σαμαρά-Κρίσπη - Δρ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΓΑΡΥΜΑ ΑΙΘΡΩΝ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΉΛΙΑ ΚΥΣΣΗ
ΚΑΙ ΔΡ. Α. ΣΑΜΑΡΑ-ΚΥΣΣΗ

Διημερίδα

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

**Διεθνής διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης,
Ανθρώπινα Δικαιώματα**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Κτίριο Συμβουλίου-Συγκλήτου
«Αναστάσιος Λεβέντης» - Αίθουσα: Β108
Λ Ε Υ Κ Ω Σ Ι Α

23 και 24 Απριλίου 2010

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
2011

ΙΔΡΥΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΡΙΣΠΗ και Δρ. Α. ΣΑΜΑΡΑ-ΚΡΙΣΠΗ

• ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ.

Διεθνής διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης, Ανθρώπινα Δικαιώματα

FOUNDATION FOR INTERNATIONAL LEGAL STUDIES
of Prof. ELIAS KRISPIS and Dr. A. SAMARA-KRISPI

• THE CYPRUS PROBLEM IN EVOLUTION.

International Dimension, Issues of Governance, Human Rights

Επιμέλεια ύλης και εκδόσεως του τόμου:

Δρ. Αναστασία Σαμαρά-Κρίσπη, Δρ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης

Επιστημονική Συνεργάτις: Ευαγγελία Κυριαζή-Νάκου

Χορηγός: Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα

• Ιπποκράτους 23 - 106 79 Αθήνα

Τηλ.: (+30 210) 33.87.500, Fax: (+30 210) 33.90.075

Θεσσαλονίκη

• Φράγκων 1 - 546 26 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: (+30 2310) 535.381, Fax: (+30 2310) 546.812

• Εθνικής Αμύνης 42 - 546 21 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: (+30 2310) 244.228, Fax: (+30 2310) 244.230

<http://www.sakkoulas.gr> • email: info@sakkoulas.gr

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επιστημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν. 2121/1993 και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη και του συγγραφέα.

© 2011

05-23-105

ISBN: 978-960-445-709-0

Αντί Προλόγου

Η παρούσα έκδοση αποτελεί προϊόν αγαστής συνεργασίας του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών (ΙΔΝΜ) Καθηγητού Ηλία Κρίσπη και Δρος Αναστασίας Σαμαρά-Κρίσπη και του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, που συνδιοργάνωσαν διήμερο συνέδριο με θέμα «Το Κυπριακό πρόβλημα σε εξέλιξη - Διεθνής Διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης, Ανθρώπινα Δικαιώματα» στη Λευκωσία στις 23 και 24 Απριλίου 2010. Την επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου αποτελούσαν οι επιμελητές του τόμου, Δρ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης και Δρ. Αναστασία Σαμαρά-Κρίσπη, καθώς και οι Ομότιμος Καθηγητής Ηλίας Κρίσπης, Καθηγητής Αντώνης Μπρεδήμας, Πρέσβης επί τιμή Κωνσταντίνος Τριτάρης και Δρ. Κωνσταντίνος Κόμπος.

Η διοργάνωση του συνεδρίου συνέπεσε με τους εορτασμούς για τα 50 χρόνια από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Υπήρξε δε εξαιρετικά επίκαιρη, καθώς πραγματοποιήθηκε λίγους μήνες μετά από την έκδοση σημαντικών δικαστικών αποφάσεων για το Κυπριακό πρόβλημα (Όραμς, Δημόπουλος κ.ά.) εν μέσω των συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Η έκδοση περιλαμβάνει τις περισσότερες από τις εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν κατά το συνέδριο, καθώς και δύο συμβολές (του Δρ. Ι. Καρεκλά και του Δρ. Β. Ματαράγκα) που προσετέθησαν κατόπιν πρόσκλησης του ΙΔΝΜ. Οι συμβολές καλύπτουν σημαντικές, νομικές και πολιτικές, πτυχές του Κυπριακού προβλήματος κατά την πολύχροτη ιστορία του, με το βλέμμα, ωστόσο, στραμμένο στο μέλλον και την πολυπόθητη δίκαιη και βιώσιμη λύση. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις των συγγραφέων αντανακλούν τις διάφορες απόψεις και πτυχές του Κυπριακού προβλήματος, καθώς μάλιστα οι συγγραφείς προέρχονται από το χώρο όχι μόνο της επιστήμης, αλλά και της διπλωματίας και της μαχόμενης δικηγορίας. Οι αναγραφόμενες ιδιότητες των συγγραφέων και όσων απηύθυναν χαιρετισμό είναι αυτές που κατείχαν κατά το χρόνο του συνεδρίου ή της παράδοσης των κειμένων.

Οι επιμελητές της έκδοσης επιθυμούν να ευχαριστήσουν, και από αυτό το βήμα, όλους τους ομιλητές του συνεδρίου, όσους ευγενικά δέχτηκαν να απευθύνουν χαιρετισμό, όσους προήδρουν στις τέσσερις συνεδρίες του, καθώς και τον κ. Α. Μαρκίδη που είχε αναλάβει την εξαγωγή των συμπερασμάτων.

Ιούνιος 2011

Οι επιμελητές της έκδοσης

Επιστημονική Επιτροπή Συνεδρίου:

- Καθηγητής Ηλίας Κρίστις
- Καθηγητής Αντώνης Μπρεδήμας
- Πρέσβης ε.π. Κωνσταντίνος Τριτάρης
- Δρ. Αναστασία Σαμαρά-Κρίστι, Πρόεδρος του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών, Δικηγόρος Αθηνών και Μονάχου
- Δρ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης, Λέκτορας Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Πανεπιστημίου Κύπρου
- Δρ. Κωνσταντίνος Κόμπος, Λέκτορας Δημοσίου Δικαίου του Πανεπιστημίου Κύπρου

Επιμέλεια Ύλης και Εκδόσεως του Τόμου:

- Δρ. Αναστασία Σαμαρά-Κρίστι
- Δρ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης

Βασικός Χορηγός:

Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

23 Απριλίου 2010

Χαιρετισμοί

- Καθηγητής **Κωνσταντίνος Χριστοφίδης**, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων Πανεπιστημίου Κύπρου
- Καθηγητής **Ηλίας Κρίσπης**, Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Επίτιμος Νομικός Σύμβουλος Υπουργείου Εξωτερικών, Αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών
- κ. **Βάσος Γεωργίου**, Διευθυντής του Γραφείου του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας
- κ. **Γλαύκος Κληρίδης**, τέως Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Δρ. **Αναστασία Σαμαρά-Κρίσπη**, Πρόεδρος του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών

1η Συνεδρία

Προεδρεύων: κ. **Γεώργιος Ιακώβου**,
Σύμβουλος Προεδρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας

- Δρ. **Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης**, Λέκτορας Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Πανεπιστημίου Κύπρου: «Το Κυπριακό Πρόβλημα στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών»
- Πρέσβης ε.τ. **Χάρης Καραμπαρμπούνης**: «Το Κυπριακό το 1974 στη Νέα Υόρκη: Μια μαρτυρία»
- Πρέσβης ε.τ. **Κωνσταντίνος Τριτάρης**: «Η πολιτική της Ελλάδος στο Κυπριακό, μετά την τουρκική εισβολή: Συνέχεια, προβλήματα και προοπτικές»

2η Συνεδρία

Προεδρεύων: κ. **Γεώργιος Παπαντωνίου**,
Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Λευκωσίας

- Δρ. **Κωνσταντίνος Κόμπος**, Λέκτορας Δημοσίου Δικαίου Πανεπιστημίου Κύπρου: «Η δικαστική εξουσία σε Ομοσπονδιακά Συστήματα»
- Καθηγητής **Νικήτας Χατζημχαήλ**, Επίκουρος Καθηγητής Ιδιωτικού Δικαίου, Πανεπιστήμιο Κύπρου: «Το ιδιωτικό δίκαιο σε Ομοσπονδιακά Κράτη»

24 Απριλίου 2010

3η Συνεδρία

Προεδρεύων: Καθηγητής **Ανδρέας Καπαρδής**,
Καθηγητής Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου

- Καθηγητής **Αντώνης Μπρεδήμας**, Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: «Κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ του Ομοσπονδιακού Κράτους σε θέματα εξωτερικών σχέσεων»
- Καθηγητής **Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης**, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου: «Η Ομοσπονδία ως πλαίσιο επίλυσης του Κυπριακού Προβλήματος»
- Δρ. **Κύπρος Χρυσοστομίδης**, Δικηγόρος, πρώην Υπουργός: «Οι εγγυήσεις του 1960 και οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος»

4η Συνεδρία

Προεδρεύουσα: Δρ. **Ηλιάνα Νικολάου**,
Επίτροπος Διοικήσεως

- κ. **Αχιλλέας Δημητριάδης**, Δικηγόρος: «Οι υποθέσεις Κυπρίων αγνοουμένων στο ΕΔΑΔ»
- Δρ. **Ελένη Μίχα**, Ειδική Επιστήμων Ε.Κ.Π.Α., Δικηγόρος: «Η προστασία της ιδιοκτησίας, η προσβολή του δικαιώματος και ο επανορθωτικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η περίπτωση της Κύπρου»
- Δρ. **Κώστας Παρασκευά**, Δικηγόρος: «Η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΑΔ για τις κυπριακές υποθέσεις περιουσιών»
- Εξαγωγή συμπερασμάτων από τον κ. **Αλέκο Μαρκίδη**, Δικηγόρο, πρώην γενικό Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί Προλόγου.....	V
● Χαιρετισμός του Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Κωνσταντίνου Χριστοφίδη	1
● Χαιρετισμός του Αντιπροέδρου του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητή Ηλία Κρίσπη , Ομότιμου Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Επίτιμου Νομικού Συμβούλου Υπουργείου Εξωτερικών.....	3
● Χαιρετισμός του κ. Βάσου Γεωργίου , Διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας.....	7
● Χαιρετισμός του τέως Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γλαύκου Κληρίδη	11
● Χαιρετισμός της Προέδρου του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών Δρ. Αναστασίας Σαμαρά-Κρίσπη	13

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

● Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης , Λέκτορας Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Πανεπιστημίου Κύπρου: «Το Κυπριακό πρόβλημα στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών».....	17
● Χάρης Καραμπαρμπούνης , Πρέσβης ε.τ.: «Το Κυπριακό το 1974 στη Νέα Υόρκη: Μια μαρτυρία».....	53
● Κωνσταντίνος Τριτάρης , Πρέσβης ε.τ.: «Η πολιτική της Ελλάδος στο Κυπριακό, μετά την τουρκική εισβολή: Συνέχεια, προβλήματα και προοπτικές».....	67

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

● Κωνσταντίνος Κόμπος , Λέκτορας Δημοσίου Δικαίου Πανεπιστημίου Κύπρου: «Η δικαστική εξουσία σε Ομοσπονδιακά Συστήματα: Η προβληματική του Κυπριακού παραδείγματος».....	81
● Νικήτας Χατζημυχαήλ , Επίκουρος Καθηγητής Ιδιωτικού Δικαίου Πανεπιστημίου Κύπρου: «Ο Ευρωπαϊκός Δικαστικός Χώ-	

ρος Πολιτικής Δικαιοσύνης και το Κυπριακό πρόβλημα: Σκέψεις με Αφορμή την Υπόθεση <i>Orams</i> ».....	113
---	-----

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

- **Αντώνης Μπρεδήμας**, Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών: «Κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ του Ομοσπονδιακού Κράτους και των επιμέρους Κρατών σε θέματα εξωτερικών σχέσεων»..... 141
- **Κύπρος Χρυσστομίδης**, Δ.Ν., Δικηγόρος, πρώην Υπουργός: «Οι εγγυήσεις του 1960 και οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος» 159

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

- **Αχιλλέας Δημητριάδης**, Δικηγόρος: «Οι υποθέσεις Κυπρίων αγνοουμένων στο ΕΛΑΔ» 179
- **Ελένη Μίχα**, Δ.Ν., Ειδική Επιστήμων Ε.Κ.Π.Α.: «Η προστασία της ιδιοκτησίας, η προσβολή του δικαιώματος και ο επανορθωτικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η περίπτωση της Κύπρου»..... 191
- **Κώστας Παρασκευά**, Δ.Ν., Δικηγόρος: «Η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΛΑΔ για τις κυπριακές υποθέσεις περιουσιών» 225

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

- **Ιάκωβος Καρεκλάς**, Επίκουρος Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Φιλοσοφίας του Δικαίου Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου: «Ενάντια στο Διχοτομικό Ψευδοκράτος: Διεθνές Δίκαιον και Κρατική Οντότης» 241
- **Βύρωνας Ματαράγκας**, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου: «Η εμπλοκή της Τουρκίας στο Κυπριακό» 259